

TESPAM*Türkiye Enerji Stratejileri ve Politikaları Araştırma Merkezi***NATO 4.0****Değişen Güç Dinamikleri, Ankara Zirvesi ve Türkiye'nin Dönüşen Konumu Üzerine Bir Değerlendirme***ABD-Çin Rekabeti, İttifak İçi Gerilimler ve Enerji Güvenliği Ekseninde***TESPAM KızılElma Enstitüsü****Temmuz 2026****TESPAM**

İçindekiler

İçindekiler	2
I. Giriş: Ankara’da Buluşan Bir İttifakın Muhasebesi	3
II. Tarihsel Süreç: NATO 1.0’dan NATO 4.0’a Bir Dönüşüm Okuması	3
II.I. NATO 1.0: Sovyet Tehdidine Karşı Kolektif Caydırıcılık (1949-1991)	3
II.II. NATO 2.0: Post-Sovyet Genişleme ve Kriz Yönetimi (1991-2014)	3
II.III. NATO 3.0: Kolektif Savunmaya Dönüş (2014-2022)	3
II.IV. NATO 4.0: Çok Kutuplu Rekabet ve İç Gerilim Çağı (2022-günümüz)	3
III. Değişen Güç Dinamikleri: ABD-Çin Rekabeti Ekseninde Dönüşen NATO	4
IV. İttifak İçindeki Sorunlar: ABD’nin Müttefiklerinden Rahatsızlığı	4
IV.I. Yük Paylaşımı Tartışması ve Almanya’dan Asker Çekilmesi	4
IV.II. Grönland Krizi: İttifakın “En Karanlık Saati” mi?	5
V. Rusya-Ukrayna Çıkmazı ve NATO’nun Doğu Cephesi	5
VI. İran Denklemi: Hamaney Sonrası Orta Doğu ve NATO	6
VII. NATO Açısından Enerji Güvenliği: Fiyatlar, Lojistik ve Kritik Mineraller	7
VII.I. Enerji Fiyatları ve Lojistik Krizler: Hürmüz ve Kızıldeniz Eksenini	7
VII.II. Kritik Mineraller ve Nadir Toprak Elementleri: Çin’in Tekelci Konumu	7
VII.III. ABD’nin Üretimi ve Teknolojiyi Kendi Ülkesine Çekme Çabası	8
VII.IV. Enerji-Güvenlik Bağlantısının Kurumsallaşması	9
VIII. Ankara Zirvesi: Türkiye’nin Güçlenen Konumu	9
VIII.I. Zirvenin Somut Sonuçları	9
VIII.II. Türkiye’nin Jeopolitik Ağırlığı ve Askeri-Ekonomik Kapasitesi	9
VIII.III. Yunanistan ile Gerilim: Ege ve Doğu Akdeniz Denklemi	10
IX. Türkiye Eksen mi Değiştiriyor? Stratejik Özerklik Tartışması	11
X. NATO Türkiye’ye Zarar Verebilir mi? Riskler ve Kısıtlar	11
XI. Genel Değerlendirme: NATO’nun Türkiye İçin Faydaları	12
XII. NATO ile Yakınlaşmanın Türkiye İçin Getireceği Sonuçlar ve Trump Sonrası Senaryo	12
XII.I. Daha Derin Bir NATO Yakınlaşmasının Muhtemel Sonuçları	12
XII.II. Trump Sonrası Senaryo: NATO’nun Geleceği	13
XIII. Sonuç ve Öngörüler	13
Kaynakça	14

I. Giriş: Ankara’da Buluşan Bir İttifakın Muhasebesi

7-8 Temmuz 2026 tarihlerinde Ankara’da, Beştepe Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde gerçekleştirilen 36. NATO Zirvesi, yalnızca protokoller bir ev sahipliği vakası olarak okunamayacak kadar çok katmanlı bir siyasi-stratejik momente denk gelmiştir (NATO, 2026a, 2026b). Zirvenin, İttifakın kuruluş belgesi olan Washington Antlaşması’nın imzalanışının 77. yılında, Türkiye’nin 2004 İstanbul Zirvesi’nden yirmi iki yıl sonra ikinci kez NATO’ya ev sahipliği yaptığı bir dönemde toplanması; bu bağlamda tesadüfün ötesinde, ittifak içi güç dengelerinin yeniden dağıldığı bir evreye işaret etmektedir (NATO, 2026a). Nitekim Ankara Zirvesi’nin gerçekleştiği tarihsel kesit; Rusya-Ukrayna Savaşı’nın dördüncü yılına girdiği, Orta Doğu’da İran’ın Şubat 2026’da uğradığı ağır darbenin ardından bölgesel dengelerin yeniden kurulmaya çalışıldığı, ABD-Çin rekabetinin kritik mineraller ve nadir toprak elementleri üzerinden yeni bir cepheye evrildiği ve transatlantik ittifakın kendi içinde -Grönland krizinden Almanya’daki asker çekilmesine dek uzanan- bir dizi gerilimle sınandığı bir döneme rastlamaktadır (Middle East Institute, 2026; Modern War Institute, 2026; Time, 2026c).

İşte tam da bu noktada, bu rapor, söz konusu çok boyutlu tabloyu; değişen güç dinamikleri, ABD-Çin rekabeti ekseninde dönüşen NATO’nun yapısal karakteri, İttifak içi anlaşmazlıklar, enerji güvenliği bağlamında kritik mineraller ve nadir toprak elementleri meselesi, Türkiye’nin Ankara Zirvesi ile taçlanan güçlenen konumu ve bu konumun getirdiği fırsat-risk dengesi olmak üzere bütüncül bir çerçevede ele almayı amaçlamaktadır. Mamafih, çalışmanın nihai iddiası şudur: NATO, kuruluşundan bu yana geçirdiği evrimin en köklü uğrağında bulunmaktadır ve bu uğrak, İttifakı -burada analitik bir okuma aracı olarak önerdiğimiz- “NATO 4.0” evresine taşımaktadır; Türkiye ise bu dönüşümün edilgen bir gözlemcisi değil, doğrudan şekillendiricilerinden biri konumuna yükselmiştir.

II. Tarihsel Süreç: NATO 1.0’dan NATO 4.0’a Bir Dönüşüm Okuması

NATO’nun 1949’dan bugüne uzanan yetmiş yedi yıllık seyri, literatürde çoğunlukla kronolojik bir anlatı olarak sunulsa da; bu raporda, İttifakın stratejik kimliğindeki kırılma noktalarını daha görünür kılmak amacıyla dört evreli analitik bir periyodizasyon önerilmektedir. Bu periyodizasyonun resmi bir NATO doktrini olmadığı, aksine analitik bir okuma aracı olarak geliştirdiğinin altı özellikle çizilmelidir.

II.I. NATO 1.0: Sovyet Tehdidine Karşı Kolektif Caydırıcılık (1949-1991)

4 Nisan 1949’da imzalanan Washington Antlaşması ile kurulan İttifak, başlangıçta on iki üyeli, coğrafi olarak dar ve doktriner olarak berrak bir yapı arz etmekteydi: Sovyet tehdidine karşı kolektif caydırıcılık, İttifakın tek ve nihai varlık nedeniydi (TUDPAM, 2026). Türkiye’nin 1952’de -Yunanistan ile birlikte- İttifaka katılımı, tam da bu dönemin ürünüdür; Soğuk Savaş’ın güney kanadını Sovyet nüfuzuna kapatma stratejisinin bir parçası olarak okunmalıdır.

II.II. NATO 2.0: Post-Sovyet Genişleme ve Kriz Yönetimi (1991-2014)

Sovyetler Birliği’nin dağılmasının ardından İttifak, varlık nedenini yitirme riskiyle yüzleşmiş; buna karşılık, doğruya doğru genişleme ve alan-dışı (out-of-area) kriz yönetimi operasyonlarıyla (Balkanlar, Afganistan) kendini yeniden tanımlamıştır. Bu dönemde büyük güçler arası rekabet geri planda kalmış, İttifakın gündemini terörizm, istikrarsız devletler ve bölgesel krizler belirlemiştir.

II.III. NATO 3.0: Kolektif Savunmaya Dönüş (2014-2022)

Rusya’nın 2014’te Kırım’ı ilhak etmesi, NATO’yu kriz yönetimi merkezli bir yapıdan yeniden toprak savunması eksenli bir kolektif caydırıcılık mimarisine döndürmüştür. 2022’deki tam kapsamlı Rusya-Ukrayna savaşı ise bu dönüşü kaçınılmaz kılmış; Finlandiya ve İsveç’in üyeliğiyle İttifak, Baltık ve Kuzey cephesinde tarihinin en geniş sınır hattına ulaşmıştır.

II.IV. NATO 4.0: Çok Kutuplu Rekabet ve İç Gerilim Çağı (2022-günümüz)

Nihayet, günümüzde şahit olduğumuz evre -bu raporun “NATO 4.0” olarak adlandırdığı evre- üç unsurun eşzamanlı olarak ittifakın DNA’sına işlenmesiyle karakterize olmaktadır.

Bu üç unsur:

- (i) Rusya ile süregelen doğrudan askeri gerilim,
- (ii) (ii) Çin'in stratejik yükselişinin ittifakın Avrupa-Atlantik odaklı doktrinine dayattığı Hint-Pasifik boyutu,
- (iii) (iii) -belki de en az konuşulan ama en belirleyici olan- ABD'nin kendi müttefiklerinden duyduğu, yük paylaşımından kaynak tahsisine uzanan derin rahatsızlık (NATO, 2022; Modern War Institute, 2026)'tır.

Özellikle bu üçüncü unsur, önceki evrelerden NATO 4.0'ı ayıran en temel kırılma noktasıdır. Zira ilk kez, ittifakın bekası sadece dış tehditlerle değil, kurucu güçlerin kendi taahhütlerinin istikrarıyla da doğrudan ilişkilendirilir hale gelmiştir.

III. Değişen Güç Dinamikleri: ABD-Çin Rekabeti Ekseninde Dönüşen NATO

NATO'nun stratejik söyleminde son yıllarda gözlemlenen en belirgin kayma, Rusya merkezli tehdit algısının yanına - ve zaman zaman önüne- Çin'in stratejik yükselişinin eklenmesidir. NATO Dergisi'nde yayımlanan resmî değerlendirmeler dahi, büyük güçler arası rekabetin geri dönüşünün ittifakın üç temel görevi -kolektif savunma, kriz yönetimi ve güvenlik iş birliği- arasındaki dengeyi yeniden tarif etmek zorunda bıraktığını kabul etmektedir. Bu bağlamda Çin'in oluşturduğu tehdidin, yapısal ve sistemik niteliği itibarıyla Rusya'nın Avrupa'ya yönelik tehdidinden dahi daha kapsamlı bir meydan okuma olarak değerlendirildiği görülmektedir (NATO, 2022). Bu çerçevede ABD'nin askeri-stratejik planlama önceliklerini Hint-Pasifik'e kaydırma eğilimi, Avrupa'daki müttefikleri hem güvence arayışına hem de öz-savunma kapasitelerini derinleştirme zorunluluğuna itmektedir (GLOBSEC, 2026).

Bu bağlamda:

- ABD Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin sıklıkla dile getirdiği üzere, Pentagon'un planlama önceliği artık denizaltılar, uzun menzilli bombardıman uçakları ve uçak gemisi grupları gibi Hint-Pasifik'te "geçerliliği olan" yeteneklere kaymış durumdadır (GLOBSEC, 2026).
- Çin'in 2050 yılına kadar sefer kabiliyetine sahip, dünya çapında güç yansıtabilen bir askeri yapı hedeflediği, NATO'nun kendi resmî yayınlarında dahi ifade edilmektedir (NATO, 2021).
- ABD'nin dış politika, ekonomi, lojistik, sanayi, finansman ve enerji gibi savunma alanını ilgilendiren bütün diğer alanlarda da birincil öncelik Çin ile rekabet eksenine kaydırılmıştır.

İşte bu gelişmeler, ittifak içindeki "Avrupa mı, Asya mı" tartışmasını -bir yanlış ikilem olarak eleştirilse de- son derece somut bir kaynak tahsisi ve önceliklendirme meselesine doğru dönüştürmüştür (NATO, 2023).

Nitekim bu rekabetin askeri boyutunun ötesinde, teknolojik ve ekonomik bir cephesi de bulunmaktadır; ilerleyen bölümlerde ayrıntılandırılacağı üzere, kritik mineraller ve nadir toprak elementleri üzerindeki Çin tekeli, bugün NATO'nun savunma sanayii tedarik zincirini doğrudan tehdit eden bir güvenlik açığı olarak kabul edilmektedir (Midas, 2025). Velhasıl, ABD-Çin rekabeti, NATO'yu artık yalnızca bir kara-hava-deniz caydırıcılığı ittifakından, tedarik zinciri güvenliğini, teknoloji egemenliğini ve ekonomik dayanıklılığı da kapsayan çok boyutlu bir güvenlik mimarisine dönüştürmektedir.

IV. İttifak İçindeki Sorunlar: ABD'nin Müttefiklerinden Rahatsızlığı

IV.I. Yük Paylaşımı Tartışması ve Almanya'dan Asker Çekilmesi

Trump yönetiminin NATO politikasının değişmez eksenini, Avrupalı müttefiklerin savunma yüklerini yeterince paylaşmadığı yönündeki -uzun süredir dile getirilen ama son dönemde eyleme dökülen- eleştiridir. 2026 yılının Mayıs ayında Pentagon'un Almanya'dan yaklaşık 5.000 askeri çekme kararı, bu eleştirinin somut bir siyasi-askeri adıma dönüştüğü kritik bir eşiktir (Time, 2026c; IndraStra, 2026). Bu kararın, İran ile yaşanan savaşta bazı Avrupalı

müttefiklerin ABD'ye yeterli desteği sunmamasına duyulan rahatsızlıkla da doğrudan bağlantılı olduğu değerlendirilmektedir (IndraStra, 2026; Jerusalem Post, 2026). Bu bağlamda:

- ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubio, Mayıs 2026'da İsveç'teki NATO Dışişleri Bakanları toplantısında, Avrupa'daki ABD askeri varlığının tarihsel seviyelerin altına ineceğini açıkça ifade etmiştir (GLOBSEC, 2026).
- Avrupa Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanı Orgeneral Alexis Grynkewich, zırhlı tugay rotasyonunun iptali dahil olmak üzere, "Avrupa sütununun" güçlenmesiyle orantılı olarak yeni çekilmelerin beklenmesi gerektiğini teyit etmiştir (GLOBSEC, 2026).
- Almanya Savunma Bakanı Boris Pistorius ise çekilmenin "öngörülebilir" olduğunu kabul ederken, Avrupa'nın kendi güvenliği için daha fazla sorumluluk alması gerektiğini vurgulamıştır (NPR, 2026b; US News & World Report, 2026).
- Diğer taraftan bazı ABD'li Cumhuriyetçi senatörler ise -Roger Wicker ve Mike Rogers örneğinde olduğu gibi- bu çekilmenin Rusya'ya "yanlış bir sinyal" verebileceği kaygısıyla Pentagon'u eleştirmiştir (Time, 2026c).

Bu bağlamda dikkat çekici olan, çekilme kararının salt askeri-stratejik bir hesaplaşmadan ziyade, kısmen siyasi bir hayal kırıklığının da yansıması olarak okunmasıdır. Nitekim CDU'lu bir dış politika yetkilisi, hem asker çekilmesinin hem de AB otomobil ithalatına yönelik tarife artışının, tutarlı bir stratejiden çok, Trump yönetiminin iç ve dış baskılara verdiği tepkisel bir refleks olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (US News & World Report, 2026). Almanya'daki Bundeswehr'in mevcut 185 bin kişilik mevcudunu 260 bine çıkarma hedefi de, tam olarak bu "Avrupa kendi ayakları üzerinde durmalı" anlayışının kurumsal yansımasıdır (US News & World Report, 2026).

IV.II. Grönland Krizi: İttifakın "En Karanlık Saati" mi?

Trump yönetiminin Grönland'a yönelik ilhak iddiaları, 2026 yılı boyunca ittifak içi güveni sarsan en sembolik kriz başlığı olmuştur. Ocak 2026'da doruğa çıkan gerilim; Danimarka'ya yönelik tarife tehditleri, askeri güç kullanımını dışlamayan söylemler ve Danimarka'nın adaya ek asker göndermesiyle somutlaşmıştır (Altman, 2026; Euronews, 2026). Atlantic Council'in Ocak 2026 tarihli değerlendirmesinde bu kriz, doğrudan "NATO'nun en karanlık saati" olabileceği ihtimaliyle anılmıştır (Atlantic Council, 2026). Nitekim İngiliz Avam Kamarası Kütüphanesi'nin hazırladığı bir bilgi notunda dahi vurgulandığı üzere, ABD'nin bir NATO müttefiki olan Danimarka'ya karşı Grönland'ı ele geçirmek amacıyla güç kullanması ihtimali, ittifakın 5. Madde'sinde vücut bulan kolektif savunma temelini doğrudan tehlikeye atacak, benzeri görülmemiş bir hukuki-siyasi paradoksu beraberinde getirecektir (House of Commons Library, 2026).

Kaldı ki, Trump yönetimi Fransa ve bazı Avrupalı müttefiklerinin Afrika ve Orta Doğu'daki çıkarlarına direkt olarak müdahale edecek hamleleri organize etmiş ve kapalı kapılar ardında büyük gerilimler yaşanmasına sebep olmuştur.

Ankara Zirvesi'nde de Trump, Grönland'ın Danimarka yerine ABD tarafından kontrol edilmesi gerektiği yönündeki söylemini yinelemiş; adanın Çin ve Rusya gemileriyle "çevrili" olduğunu öne sürerek, bu durumun kendi NATO ile ilişkisini olumsuz etkilediğini dile getirmiştir (Time, 2026a; CNBC, 2026a). Aynı konuşmada Trump'ın, Avrupa'nın konuya sert tepkisi karşısında ABD askerlerini kıtadan çekebileceği ihtimalini de gündeme getirmesi, Grönland meselesinin artık salt bir toprak talebi olmaktan çıkıp, transatlantik güven mimarisinin bütününe rehin alan bir pazarlık aracına dönüştüğünü göstermiştir (CNBC, 2026a). Nitekim NATO Genel Sekreteri Mark Rutte ile Ocak ayında kurulan "gelecekteki anlaşmanın çerçevesi" girişimi ve ABD-Danimarka-Grönland çalışma grubunun faaliyetleri, krizin tam bir çözüme kavuşmadığını, ancak yönetilebilir bir gerilim hattına çekildiğini ortaya koymaktadır (CNBC, 2026a). İlginçtir ki, zirvenin ikinci gününde Trump'ın söylemini yumuşatarak müttefiklerini savunma harcamalarındaki artış nedeniyle övmesi ve Ukrayna'ya yeni destek taahhütlerinde bulunması, bu dalgalı ve öngörülemez üslubun -bizzat İttifakın günlük siyasetinin bir parçası haline geldiğini- bir kez daha teyit etmiştir (Washington Post, 2026).

V. Rusya-Ukrayna Çıkmazı ve NATO'nun Doğu Cephesi

Ankara Zirvesi'nin bildirgesinde müttefik liderler, Ukrayna'ya yönelik desteklerini yinelemiş ve 2026 ile 2027 yılları için toplam 70 milyar avroluk askeri yardım, teçhizat ve eğitim taahhüdünde bulunmuşlardır (NATO, 2026a). Bu

taahhüt, savaşın dördüncü yılına girerken dahi cephedeki askeri dengenin kesin bir sonuca ulaşmadığının zımni bir kabulüdür. Nitekim saha gerçekliği, gerek Rus yetkililerin “atışmanın Rusya’nın zaferiyle yakında sona ereceği” yönündeki iddialı söylemlerine (Samanyoluhaber, 2026), gerekse Ukrayna tarafının -Dışişleri Bakanı Andriy Sibiha aracılığıyla- ateşkese hazır olduğunu ve Zelenskiy-Putin görüşmesinin Türkiye’de gerçekleşebileceğini işaret eden çağrılarına (Yeni Akit, 2026) rağmen, bir çıkmazın sürdüğünü göstermektedir. Bu bağlamda:

- Kremlin’in ateşkes için öne sürdüğü ön koşul -Ukrayna kuvvetlerinin Donbas’tan çekilmesi- hâlâ geçerliliğini korumakta, Kiev yönetimi ise bu şartı kabul etmeye yanaşmamaktadır (Samanyoluhaber, 2026).
- Temmuz 2026 ortasında Trump, Putin’in savaşı sona erdirecek bir anlaşmaya “hazır” olduğuna dair kanaatini kamuoyuyla paylaşmış, ancak bu iyimserlik henüz somut bir müzakere takvimine dönüşmemiştir (Hürriyet, 2026).

Tüm bunlar yaşanırken, Türkiye, hem İstanbul görüşmelerinin mirası hem de tahıl koridoru ve esir takasları gibi somut arabuluculuk kazanımları üzerinden, olası bir liderler zirvesine ev sahipliği yapabilecek en güçlü aday olarak öne çıkmaktadır (Yeni Akit, 2026; Haberton, 2026). Rusya tarafı da Ankara’nın arabuluculuk çabalarına “minnettarlığını” ifade etmekte, diyaloga açık olduğunu vurgulamaktadır (Pravda Türkiye, 2026). Putin, resmî müzakerelerin durmuş olmasına karşın bazı kanallar aracılığıyla Ukrayna ile temasın sürdüğünü, esir takası müzakerelerinin 2022’de Minsk’te başlayıp sonrasında Ukrayna tarafının önerisiyle İstanbul’a taşındığını hatırlatmış; Belarus’un bu süreçteki insani arabuluculuğuna da atıfta bulunmuştur (İktibas Dergisi, 2026).

Bu tablo içerisinde NATO’nun doğu kanadı -Baltık devletlerinden Polonya’ya- caydırıcılık yatırımlarını sürdürürken, savaşın dondurulmuş bir çatışmaya mı evrileceği yoksa kademeli bir müzakere sürecine mi gireceği sorusu, ittifakın 2026 sonrası gündemini belirleyecek en kritik değişken olmaya devam etmektedir. Hiç şüphesiz, Karadeniz ve Boğazlar üzerindeki Montrö dengesini titizlikle koruyan Türkiye’nin bu süreçteki konumu, yalnızca insani bir arabuluculuktan ibaret değildir; aynı zamanda ittifakın güney-doğu kanadının stratejik ağırlığını da fiilen kanıtlamaktadır (Haberton, 2026).

VI. İran Denklemi: Hamaney Sonrası Orta Doğu ve NATO

2026 yılının Şubat ayı sonunda gerçekleşen ve bölgesel dengeleri kökten sarsan gelişme, ABD ve İsrail’in ortak askeri operasyonu ile İran’ın Dini Lider’i Ali Hamaney’in hayatını kaybetmesidir (NPR, 2026a; Al Jazeera, 2026c). 1989’dan bu yana ülkeyi yöneten Hamaney’in ölümü, İran’da kırk yılı aşkın süredir devam eden Velayet-i Fakih sisteminin bekası açısından benzeri görülmemiş bir geçiş krizine yol açmıştır; kırktan fazla üst düzey yetkilinin de hayatını kaybettiği saldırılar, rejimin kurumsal hafızasında derin bir gedik açmıştır (Time, 2026b; CNBC, 2026b).

İran devlet medyası, kırk günlük bir yas ilan etmiş; ülke genelinde -Tahran, Karaç ve İsfahan gibi kentlerde- hem yas hem de kimi bölgelerde sevinç gösterileri eş zamanlı olarak gözlemlenmiştir (Al Jazeera, 2026b). Diğer taraftan İran’ın bölgedeki misilleme kapasitesi, Katar, BAE, Kuveyt, Bahreyn, Ürdün, Suudi Arabistan ve Umman’daki ABD unsurlarını hedef alan saldırılarla sınanmış, bu durum körfez genelinde hava sahası kapanmalarına yol açmıştır (Al Jazeera, 2026c).

Bunlarla birlikte Dış Politika Konseyi (CFR) değerlendirmelerine göre, olası liderlik geçiş senaryolarının hiçbirisi -rejimin devamlılığı, askeri bir el koyma ya da rejimin çöküşü- kısa vadede anlamlı bir siyasi ya da ekonomik açılımı işaret etmemektedir (CNBC, 2026b).

Bu gelişmelerin NATO açısından iki katmanlı bir anlamı bulunmaktadır. İlk olarak, Ankara Zirvesi Bildirgesi’nde müttefik liderlerin İran’ın asla nükleer silaha sahip olmaması gerektiğini yinelemesi ve Hürmüz Boğazı’nda seyrüsefer serbestisine tam uyum çağrısında bulunması, İran denkleminin artık yalnızca bölgesel bir Orta Doğu meselesi değil, doğrudan ittifakın gündem maddesi haline geldiğini göstermektedir (NATO, 2026a). Nitekim NATO’nun, Hürmüz Boğazı’nın yeniden tam kapasiteyle açılmaması durumunda ticari gemilere güvenli geçiş sağlamak amacıyla müdahil olma seçeneğini değerlendirdiği yönündeki haberler, bu gündem maddesinin askeri bir opsiyona dahi evrilebileceğini

ortaya koymaktadır (Birgün, 2026). İkinci olarak, aşağıda enerji güvenliği bölümünde ayrıntılandırılacağı üzere, İran denklemi doğrudan küresel enerji fiyatları ve lojistik güvenliğiyle iç içe geçmiş durumdadır. Nitekim tam da bu noktada, İran meselesinin askeri-siyasi boyutuyla enerji güvenliği boyutunun birbirinden ayrıştıramaz hale geldiği görülmektedir.

VII. NATO Açısından Enerji Güvenliği: Fiyatlar, Lojistik ve Kritik Mineraller

Enerji güvenliği kavramı, NATO'nun gündemine ilk kez 1970'lerdeki petrol krizinin ardından girmiş, ancak uzun yıllar boyunca tutarlı bir politika ya da kapsamlı bir yaklaşımın parçası olamamıştır (Güngör, 2026). Ankara Zirvesi sonrası yayımlanan bildirge ise, enerji güvenliğinin nihayet İttifakın asli gündem maddelerinden birine dönüştüğünü bir kez daha teyit etmiştir (Güngör, 2026).

Günümüzde ise bu dönüşümün arka planında dört iç içe geçmiş dinamik bulunmaktadır: enerji fiyatlarındaki oynaklık, deniz taşımacılığı ve lojistik krizler, kritik mineraller/nadir toprak elementleri üzerindeki Çin tekeli ve ABD'nin bu tekeli kırmaya yönelik yerleştirme çabası.

VII.I. Enerji Fiyatları ve Lojistik Krizler: Hürmüz ve Kızıldeniz Eksen

Şubat 2026'daki ABD-İsrail-İran çatışmasının doğrudan bir sonucu olarak, Hürmüz Boğazı'ndaki tanker trafiği çarpıcı bir düşüş yaşamıştır: çatışma öncesinde günlük ortalama 120-140 ticari gemi geçişi kaydedilirken, bu sayı savaş sonrasında günlük 5-10 seviyesine gerilemiştir. Bu daralmanın temel nedeni, yalnızca fiziki hasar değil, aynı zamanda sigorta şirketlerinin risk primlerini savaş öncesi seviyenin çok üzerinde tutmaya devam etmesi ve armatörlerin bölgeye tam kapasiteyle dönme konusundaki haklı çekingenliğidir (Özdemir, 2026). Nitekim uzman değerlendirmeleri, kısa vadede en olası senaryonun boğazın hukuken tam kapanması değil, fiilen seçici, pahalı ve yüksek risk primiyle işleyen "uzayan donmuş bir kriz" haline gelmesi olduğuna işaret etmektedir (Tükel, 2026).

Hürmüz Boğazı'ndaki her kesinti, yalnızca ham petrol arzını değil, artan fiyatlar veya arz sorunlarıyla birlikte doğrudan gübre üretimi ve tarımsal verimliliği de etkilemekte; bu durum enerji krizinin gıda güvenliği krizine dönüşme riskini beraberinde getirmektedir. Artan navlun ve sigorta maliyetleri, Türkiye gibi petrol ve doğal gazın büyük bölümünü ithalatla karşılayan ülkelerde cari açık üzerinde doğrudan baskı oluşturmaktadır.

NATO'nun, boğazın yeniden açılmaması hâlinde askeri bir seçenek olarak devreye girmeyi değerlendirdiği yönündeki sinyaller, enerji güvenliğinin artık soyut bir ekonomik kaygı olmaktan çıkıp somut bir askeri planlama meselesine dönüştüğünü göstermektedir (Birgün, 2026).

Bu tablonun bir diğer boyutu da Kızıldeniz'deki deniz taşımacılığı krizleridir. Süveyş güzergâhındaki güvenlik açıkları ile Hürmüz'deki kriz eş zamanlı olarak küresel enerji ve tedarik zinciri güvenliğini sınamakta, bu durum -Güngör'ün (2026) isabetle vurguladığı üzere- son yıllardaki hemen her büyük krizin ortak paydasının enerji olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır.

VII.II. Kritik Mineraller ve Nadir Toprak Elementleri: Çin'in Tekelci Konumu

Enerji dönüşüm süreçlerinin -elektrikli araçlardan rüzgâr türbinlerine, savunma sanayii radar sistemlerinden yapay zekâ veri merkezlerine dek- vazgeçilmez girdisi olan kritik mineraller ve nadir toprak elementleri, bugün küresel jeopolitiğin en hassas cephesi haline gelmiştir. Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) 2025 Küresel Kritik Mineraller Görünümü raporuna göre, yirmi önemli stratejik mineralden on dokuzunda Çin, ortalama yüzde 70'lik pazar payıyla lider rafineri konumundadır; bu yoğunlaşma son yıllarda azalmak bir yana, yalnızca artmaktadır (IEA, 2026). Rafine nadir toprak üretiminde Çin'in payının yüzde 90'a, madencilik payının ise yaklaşık yüzde 60'a ulaştığı tahmin edilmektedir (Cotten, 2026; Rare Earth Exchanges, 2026).

Hiç şüphesiz kritik mineralleri kontrol edenin enerji dönüşümünü de kontrol edebileceği aşîkardır. Çünkü lityum, kobalt, nikel, bakır ve nadir toprak elementlerinin enerji güvenliği, sanayi rekabet gücü ve jeopolitik gücü etkileyen stratejik darboğazlar haline gelmiştir. Çin'in Ocak 2026'da yürürlüğe giren ihracat kontrol rejimi, yalnızca Çin'de üretilen değil, Çin kaynaklı malzeme içeren veya Çin teknolojisiyle üretilen "uluslararası" ürünleri de kapsayacak şekilde -Aralık 2025 itibarıyla- genişletilmiştir (IEA, 2026). Bu tabloda ise Avrupalı şirketlerin yüzde 80'inden fazlasının savunma, elektrikli araç ve yenilenebilir enerji için gerekli kritik minerallerde Çin tedarik zincirlerine bağımlı olduğu, bağımsız alternatiflerin inşasının ise yirmi ila otuz yıl sürebileceği değerlendirilmektedir (Rare Earth Exchanges, 2026). Goldman Sachs analistleri, Batı'nın Çin'in nadir toprak hâkimiyetine gerçek anlamda meydan okuyabilmesi için on yıla varan bir sürenin gerekebileceğini öngörmektedir (Cotten, 2026). Çin'in ihracat kontrol mimarisi, yalnızca kendi sınırları içindeki üreticileri değil, Çin kaynaklı malzeme veya teknoloji kullanan üçüncü ülke şirketlerini de lisans yükümlülüğüne tabi tutan -bu bağlamda 2020 İhracat Kontrol Kanunu'ndan 2025-2026 nadir toprak tedbirlerine uzanan- açıkça sınır ötesi bir hukuki tasarım taşımaktadır (Andersen Institute, 2026). Bu bütün NATO ülkeleri nezdinde bir güvenlik açığıdır. Bu idrakte ABD savunma sanayine, nadir toprak tedarikini Çin kaynaklı zincirlerden 2027 yılına kadar ayırıştırma hedefi verilmiştir. Lakin CSIS Kritik Mineral Güvenliği Programı bu takvimi mevcut üretim gerçekleri ışığında "iddialı" olarak nitelendirmektedir (Discovery Alert, 2026a). Avustralya'nın Mayıs 2026'da Northern Minerals Ltd. bünyesindeki Çinli hissedarları iki hafta içinde paylarını satmaya zorlaması ise, müttefik hükümetlerin madencilik varlıklarındaki Çin sermayesini artık doğrudan bir ulusal güvenlik meselesi olarak ele aldığının somut bir göstergesidir (Discovery Alert, 2026b).

Nitekim analistler, Çin'in stratejisinin kısıtlı yaratmaktan ziyade -tam zamanında, geri alınabilir kısıtlamalarla- fiyatlama gücünü elinde tutmak ve Batı'nın büyük ölçekli alternatif yatırımlarını caydırmak olduğunu vurgulamaktadır; bu çerçevede müttefik ülkelere on iki ila on sekiz aylık dar bir "harekete geçme penceresi" tanındığı ileri sürülmektedir (Rare Earth Exchanges, 2026). Bu durum, NATO savunma sanayi tedarik zincirinin -F-35 gibi ileri teknoloji platformlarının radar ve hedefleme sistemlerinden, mıknatıs teknolojisine dek- yapısal bir kırılma ile malul olduğunu göstermektedir (Cotten, 2026; Midas, 2025).

VII.III. ABD'nin Üretimi ve Teknolojiyi Kendi Ülkesine Çekme Çabası

Bu yapısal kırılma karşısında Washington yönetimi, 2025-2026 döneminde son derece iddialı bir yeniden yerleşirme (reshoring) stratejisi devreye sokmuştur. Bu stratejinin en somut örneği, ABD Savunma Bakanlığı'nın (Pentagon) en büyük yerli nadir toprak mıknatıs üreticisi MP Materials'a yaptığı 400 milyon dolarlık doğrudan yatırım ve şirketin yüzde 15 hissesinin devlet tarafından edinilmesidir; bu adım, hükümetin on yıl boyunca neodimyum-praseodimyum üretimini garanti altına almasını sağlamaktadır (Patronlar Dünyası, 2025; Midas, 2025). Bu strateji dahilinde:

- Şubat 2026'da Washington'da düzenlenen ilk Kritik Mineraller Bakanlar Toplantısı'na elli civarında ülke katılmış; Çin'i devre dışı bırakan alternatif tedarik zinciri ortaklıkları müzakere edilmiştir (Yale Climate Connections, 2026);
- ABD, Meksika ile ikili, Avrupa Birliği ve Japonya ile üçlü kritik mineral iş birliği çerçeveleri geliştirmekte; fiyat destekleri, garantili alım mekanizmaları ve piyasa standartları gibi araçları devreye sokmayı planlamaktadır (Nefes, 2026);
- "Project Vault" adı verilen stratejik kritik mineral stoklama programı, ABD İhracat-İthalat Bankası'ndan sağlanan 10 milyar dolarlık finansman ve 2 milyar dolarlık özel sektör katkısıyla hayata geçirilmiştir (Nefes, 2026);
- Lithium Americas'ın Nevada'daki Thacker Pass projesine yönelik 2,2 milyar dolarlık kredi müzakereleri ile Kazakistan'daki tungsten yatakları gibi Orta Asya kaynaklarına duyulan artan ilgi, yerleşirme stratejisinin ABD sınırlarının ötesine de taşıdığını göstermektedir (Midas, 2025; TARSAM, 2026).

Bununla birlikte, bu yerleşirme dalgasının kısa vadede kesin bir başarıyı garanti etmediğinin de altı çizilmelidir. Sektör uzmanları, küresel tedarik zincirlerinin onlarca yıldır "tam zamanında üretim" mantığına göre kurulduğunu, bunun ise Pekin'deki bürokratik onay süreçlerinin öngörülemezliğiyle taban tabana zıt bir işleyiş olduğunu

vurgulamaktadır. Nitekim nadir toprak sektörünün geçmişte de benzer “yanlış başlangıçlar” yaşadığı, deneyimsiz yatırımcıların değerli projelerle başarısız girişimleri ayırt etmesinin güç olduğu belirtilmektedir (Forbes Türkiye, 2025).

Bu noktada, Türkiye’nin konumu ayrıca dikkat çekicidir. Nadir toprak elementlerinin NATO savunma sanayii tedarik zincirinde giderek daha fazla ağırlık kazanması, Türkiye’nin Batı ile bu alanda ortak üretime girmesi hâlinde hem jeopolitik konumunu güçlendirebileceğini hem de Çin’in baskın rolünü dengeleyecek yeni bir eksen oluşturabileceğini göstermektedir. Uzun vadede Türkiye’nin yalnızca hammadde ihracatçısı değil, yüksek katma değerli miktatıs ve sensör üreticisi bir merkez hâline gelme potansiyeli taşıdığı değerlendirilmektedir (Midas, 2025).

VII.IV. Enerji-Güvenlik Bağlantısının Kurumsallaşması

Sonuç olarak, enerji fiyatları, lojistik krizler ve kritik mineral tedarik güvenliği, artık NATO’nun klasik askeri gündeminden ayrıtırlamaz bir bütün oluşturmaktadır. Nitekim tam da bu noktada, ittifakın enerji güvenliğini - 1970’lerin aksine- bu kez kalıcı ve kurumsal bir gündem maddesi hâline getirmesi, hiç şüphesiz NATO 4.0 evresinin en belirgin işaretlerinden biridir.

VIII. Ankara Zirvesi: Türkiye’nin Güçlenen Konumu

VIII.I. Zirvenin Somut Sonuçları

ABD Kongre Araştırma Servisi’nin zirve öncesi hazırladığı değerlendirmeye göre, NATO Genel Sekreteri Rutte, Ankara Zirvesi için üç temel öncelik belirlemiştir: müttefik savunma yatırımlarının artırılmasının sürdürülmesi, transatlantik savunma sanayii üretiminin güçlendirilmesi ve Ukrayna’ya desteğin sürdürülmesi (Congressional Research Service, 2026). 7-8 Temmuz 2026’da gerçekleştirilen Ankara Zirvesi, çerçevesi önceden Lahey’de (2025) çizilen savunma yatırımı hedeflerinin somutlaştığı bir uğrak olmuştur. Zirve bildirgesine göre, Avrupalı müttefikler ve Kanada, 2025 Lahey Zirvesi’nde taahhüt edilen -2035’e kadar GSYİH’nin yüzde 5’i (yüzde 3,5 çekirdek savunma, yüzde 1,5 güvenlikle ilişkili harcama)- hedefine yönelik olarak, temel savunma yatırımlarını 139 milyar doların üzerinde artırmıştır (NATO, 2026a; Al Jazeera, 2026a). Ayrıca:

- Zirvede 50 milyar doları aşan yeni savunma sanayii tedariki ve 40 milyar dolarlık bir karşı-drone yatırım paketi duyurulmuştur (Temnycky, 2026).
- Beş müttefik ülke, GSYİH’nin yüzde 3,5’i olan çekirdek savunma hedefine şimdiden ulaşmış durumdadır; ancak bir kısım üye bu hedefin gerisinde kalmaya devam etmektedir (Temnycky, 2026).
- Ukrayna’ya 2026-2027 döneminde toplam 70 milyar avroluk askeri yardım, teçhizat ve eğitim taahhüt edilmiştir (NATO, 2026a).
- Trump, önceki NATO karşıtı söylemlerine rağmen zirveye bizzat katılmış ve “müthiş bir birlik” ortamından söz ederken, NATO Genel Sekreteri Rutte zirveyi “büyük bir başarı” olarak nitelendirmiştir (Temnycky, 2026).

Bu somut çıktılarının ötesinde, zirvenin sembolik dili de son derece dikkat çekicidir. Küresel liderlerin Beştepe’deki karşılama töreninde on altı tarihi Türk devletini simgeleyen bayrakların ve Mehteran Birliği’nin sergilenmesi, Türkiye’nin köklü askeri-tarihsel mirasını modern diplomatik gücüyle harmanlayan güçlü bir imaj olarak uluslararası basında geniş yankı bulmuştur (Haberton, 2026).

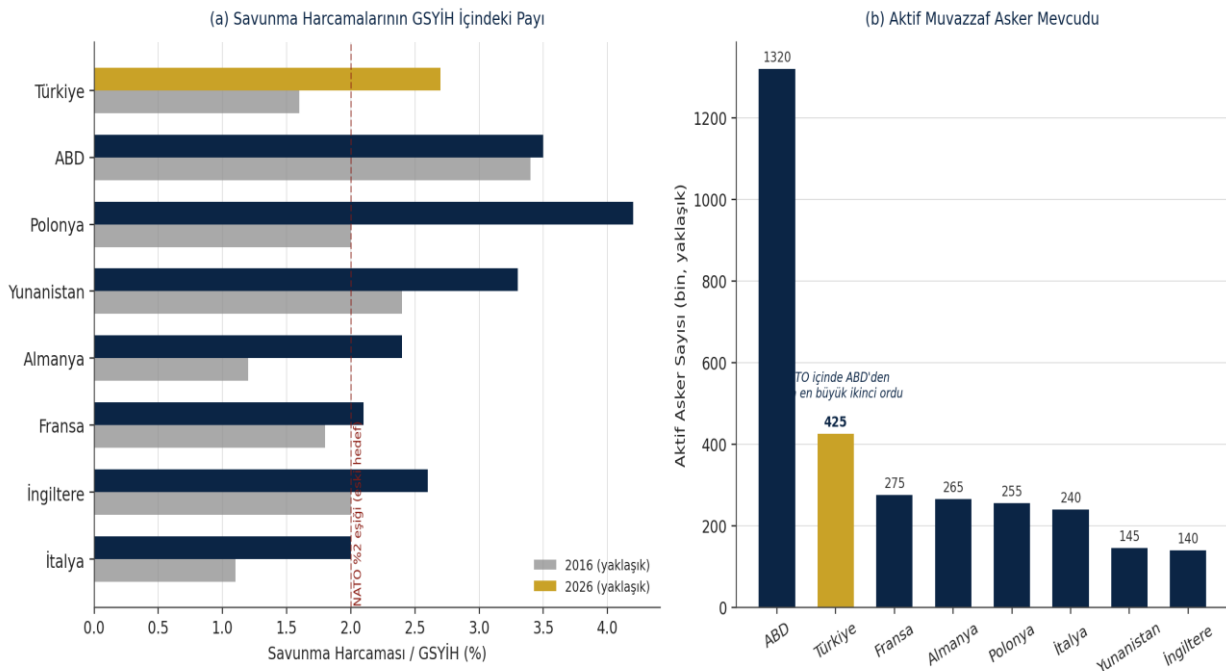
VIII.II. Türkiye’nin Jeopolitik Ağırlığı ve Askeri-Ekonomik Kapasitesi

Türkiye’nin NATO içindeki konumunu güçlendiren temel unsur, tek bir kriz hattına değil, eş zamanlı olarak birden fazla güvenlik hattına doğrudan temas eden benzersiz coğrafi konumudur. Karadeniz’de Rusya-Ukrayna Savaşı’nın yarattığı yeni güvenlik dengesi, Boğazlar ve Karadeniz güvenliği bakımından Türkiye’nin konumunu daha da kritikləştirmekte; Doğu Akdeniz’de enerji kaynakları, deniz yetki alanları ve göç hareketleri Türkiye’nin güvenlik gündemini şekillendirmekte; Orta Doğu’da ise Suriye, Irak ve İran merkezli gelişmeler Ankara’yı doğrudan etkilemektedir (TUDPAM, 2026). Bu tablo, Türkiye’yi İttifakın yalnızca güneydoğu kanadında konumlanan bir üye olmaktan çıkarmakta; farklı kriz bölgeleri arasında bağlantı kurabilen, “360 derece güvenlik” anlayışının merkezine yerleşen stratejik bir aktöre dönüştürmektedir (TUDPAM, 2026; HaberGlobal, 2026).

Ankara, Türkiye • www.tespa.org • info@tespa.org

Bu jeopolitik ağırlığın somut askeri-ekonomik karşılığı da göz ardı edilmemelidir. Türkiye, aktif muvazzaf asker sayısı bakımından İttifak içinde ABD'den sonra en büyük ikinci orduya sahiptir (Modern War Institute, 2026). 2010'ların ortasından itibaren Türkiye'nin savunma sanayiinde izlediği “kendi göbeğini kendi kesme” ve “tam bağımsızlık” ilkeleri, geçmişte büyük ölçüde Batılı hibe ve alımlara bağımlı olan Türk Silahlı Kuvvetleri'ni, bugün kendi İHA/SİHA teknolojilerini üreten, MİLGEM projesiyle deniz platformlarında kendi kendine yeterliliğe yaklaşan bir yapıya dönüştürmüştür (Haberton, 2026). Aşağıdaki Şekil 1, seçili NATO üyesi ülkeler için savunma harcamalarının GSYİH içindeki payının 2016-2026 döneminde nasıl değiştiğini ve aktif asker mevcutlarının yaklaşık büyüklüklerini göstermekte; bu çerçevede Türkiye'nin gerek harcama artışındaki ivmesi gerekse asker mevcudu bakımından İttifak içindeki merkezî konumu görsel olarak da teyit edilmektedir.

NATO Üyesi Seçili Ülkelerde Askeri-Ekonomik Kapasite Karşılaştırması (Gösterge Niteliğinde, 2016-2026)

Not: Değerler farklı açık kaynaklardan (NATO kamuoyu açıklamaları, Global Firepower, basın haberleri) derlenen yaklaşık ve gösterge niteliğinde büyüklüklerdir; resmî ve kesin istatistik olarak okunmamalıdır.

Şekil 1. NATO üyesi seçili ülkelerde askeri-ekonomik kapasite karşılaştırması (gösterge niteliğinde, 2016-2026).

Şekil 1'de görüldüğü üzere, Türkiye'nin savunma harcamalarının GSYİH içindeki payı 2016'dan 2026'ya belirgin bir artış eğilimi göstermekte, aktif asker mevcudu bakımından ise ABD'nin ardından İttifak içindeki ikinci sırasını korumaktadır. Bununla birlikte, bu göstergelerin -Global Firepower gibi açık kaynaklı endekslerden ve basın haberlerinden derlenen- yaklaşık ve gösterge niteliğinde değerler olduğunun, resmî istatistik olarak okunmaması gerektiğinin altı çizilmelidir (Özgün Haberler, 2026).

VIII.III. Yunanistan ile Gerilim: Ege ve Doğu Akdeniz Denklemi

Türkiye'nin NATO içindeki güçlenen konumunun, ittifak içi ikili gerilimleri tümüyle ortadan kaldırmadığının en somut kanıtı, Yunanistan ile 2026 yılı boyunca dalgalı bir seyir izleyen Ege-Doğu Akdeniz gerilimidir. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Yunanistan Başbakanı Miçotakis arasında Şubat ayında Ankara'da gerçekleşen görüşme sonrasında azalan gerilim, Mayıs ayı itibarıyla yeniden tırmanma eğilimine girmiştir (Haberler.com, 2026). Bu süreçte:

- Yunanistan'ın bazı Ege adalarını silahlandırma adımının ardından, Türkiye'nin deniz yetki alanlarına ilişkin yeni bir yasal düzenleme çalışması yaptığının ortaya çıkması, mevcut gerilimin temel nedenlerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Haberler.com, 2026).

- Yunanistan Milli Savunma Bakanı Nikos Dendias’ın, Ege karasularının 12 mile genişletilmesinin egemenlik hakkı olduğu yönündeki açıklamasına karşılık, Türkiye bu adımı savaş sebebi (casus belli) olarak nitelendirmiştir.
- Yunanistan Denizcilik Bakanı Vasilis Kikilias, Türk balıkçı teknelerinin bölgede izinsiz avlandığı ve Yunan egemenlik haklarını ihlal ettiği iddiasıyla konuyu Avrupa Birliği nezdinde gündeme taşımıştır (Halk TV, 2026).
- Türkiye Dışişleri Bakanlığı ise Ege ve Akdeniz’de “hayali deniz sınırları” çizen Yunan haritalarının hukuken geçersiz olduğunu ve Türk deniz yetki alanlarını ihlal ettiğini vurgulamaktadır (Haberler.com, 2026).

Yunan basınında yer alan bir analizde, 2026 yazı için en olası senaryonun ne tam bir sükûnet ne de sıcak bir çatışma olduğu; bunun yerine yoğun söylemler, diplomatik hamleler ve sahada zaman zaman yükselen tansiyonun eşlik ettiği “kontrollü bir kriz ortamı” beklendiği ifade edilmektedir. Aynı analizde, Türkiye’nin askeri gücünü sahadaki caydırıcılıkla diplomatik hamleleri birlikte kullanarak hareket ettiği, doğrudan çatışmadan çok gücünü ön plana çıkararak müzakere masasında avantaj elde etmeye çalıştığı değerlendirilmektedir (Milliyet, 2026). Buna karşılık Yunanistan’ın da Rafale savaş uçakları, modernize edilmiş F-16 Viper filosu ve gelecekte envantere girmesi beklenen F-35’lerle caydırıcılığını güçlendirdiği de not edilmelidir. Nitekim her iki ülkenin de aynı güvenlik ittifakı içinde yer alması, bölgesel gerilimlerin salt ikili bir mesele olmaktan çıkıp, doğrudan ittifakın iç uyumunu ve Doğu Akdeniz’deki küresel çıkar mücadelesini de ilgilendiren daha geniş bir denge sorununa dönüştüğünü de göstermektedir (Medihaber, 2026).

IX. Türkiye Eksen mi Değiştiriyor? Stratejik Özerklik Tartışması

Ankara Zirvesi’nin ardından gerek yerli gerek yabancı basında sıklıkla dolaşıma giren bir soru, Türkiye’nin NATO içinde -veya NATO’dan bağımsız olarak- bir “eksen değişikliği” yaşayıp yaşamadığıdır. Bu sorunun objektif bir yanıtı, ne kesin bir “evet” ne de kesin bir “hayır” biçiminde verilebilecektir. Bilakis, Türkiye’nin izlediği rota, literatürde “stratejik özerklik” kavramıyla tarif edilen, Batı ile tam uyumdan ziyade çok yönlü bir diplomasi yaklaşımına dayanmaktadır (HaberGlobal, 2026). Bu bağlamda:

- Türkiye bir yandan Ukrayna’nın toprak bütünlüğünü açıkça desteklerken, öte yandan Rusya’ya yönelik Batı yaptırımlarına katılmaktan kaçınmakta; bu ikili tutum bazı NATO üyelerince eleştirilse de, Ankara’nın krizler arasındaki “arabulucu aktör” rolünü pekiştirmektedir.
- S-400 hava savunma sistemi alımı gibi geçmişteki kararlar İttifak içinde zaman zaman sancılara yol açmış olsa da, Türkiye’nin Ukrayna-Rusya Savaşı’ndaki arabulucu rolü ve Karadeniz’deki Montrö dengesini titizlikle koruması, Ankara’nın İttifak için ne denli vazgeçilmez bir denge unsuru olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır.
- Türkiye’nin savunma sanayiinde izlediği yerleşme politikası, NATO’ya bağımlılığı azaltan ama NATO’dan kopuşu ifade etmeyen, tersine İttifak içindeki pazarlık gücünü artıran bir “özerk jeopolitik” stratejisi olarak okunmalıdır (Haberton, 2026).

Bu bağlamda, Türkiye’nin -Suriye’deki yeni dönemle birlikte bölgesel ortaklıklarını genişletmesi, İran denklemine arabuluculuk kapasitesini artırması ve Batı’yla ittifak ilişkisini sürdürmesi- birbirini dışlayan değil, birbirini tamamlayan hamleler olarak değerlendirilmelidir (Tavukcu, 2026). Nitekim tam da bu çok yönlülük, Ankara’nın eksen değiştirdiği değil, bilakis mevcut Batı ekseninde kalırken pazarlık gücünü ve manevra alanını genişlettiği biçimde okunmalıdır. Velhasıl, “eksen değişikliği” tezinden ziyade “eksen genişlemesi” ya da “çok eksenlilik” kavramsallaştırması, saha gerçekliğini daha isabetli biçimde açıklamaktadır.

X. NATO Türkiye’ye Zarar Verebilir mi? Riskler ve Kısıtlar

Objektif bir değerlendirme, Türkiye’nin NATO üyeliğinden kaynaklanan potansiyel risklerin de görmezden gelinmemesini gerektirmektedir. Bu riskler, esas itibarıyla üç başlıkta toplanabilecektir:

- Birincisi, ittifak disiplini riski: Türkiye’nin bağımsız dış politika hamleleri -S-400 alımı örneğinde görüldüğü üzere- müttefiklerle CAATSA benzeri yaptırım mekanizmaları veya F-35 programından çıkarılma gibi somut maliyetler doğurabilmektedir. Bu durum, ittifak üyeliğinin Türkiye’nin manevra alanını mutlak biçimde genişletmediğini, aksine belirli sınırlar içinde tuttuğunu göstermektedir. Türkiye bu riski bertaraf edebilmek için kendi savunma sanayisini geliştirme çalışmalarına hız vermiştir.

- İkincisi, sürüklenme (entrapment) riski: NATO’nun kolektif savunma taahhüdü (5. Madde), teorik olarak Türkiye’yi -örneğin bir Yunanistan-Türkiye çatışması ya da Karadeniz’de doğrudan bir Rusya-NATO karşı karşıya gelişi senaryosunda- kendi tercih etmediği bir çatışmanın içine çekebilecektir. Veya benzer şekilde İran süreci de bu minvalde bir dengesizliği doğurabilecektir. ABD’nin Avrupa’dan asker çekme eğilimi ve ittifak içi güven zayıflaması, kriz anında somut desteğin zamanında ve yeterli ölçüde gelip gelmeyeceği sorusunu daha da belirsizleştirmektedir (Time, 2026c).
- Üçüncüsü, ekonomik-teknolojik bağımlılık riski: Nadir toprak elementleri ve kritik mineraller tedarik zincirinde Batı ile ortak üretime girme fırsatı, aynı zamanda Türkiye’yi -tıpkı diğer müttefikler gibi- ABD merkezli tedarik zinciri kararlarına bağımlı kılma potansiyeli de taşımaktadır (Midas, 2025).

Bununla birlikte, bu risklerin hiçbirisi -mevcut veriler ışığında- Türkiye’nin NATO üyeliğinden çekilmesini ya da üyeliğin net bir zarar dengesi oluşturduğunu haklı çıkaracak ölçekte değildir. Nitekim Patriot bataryaları krizinde yaşandığı gibi, Türkiye’nin güney sınırlarından yönelen asimetrik terör tehditlerine karşı beklediği tam hava savunma desteğini her zaman alamaması, Ankara’yı üyelikten vazgeçirmek yerine, (yukarıda da ifade edildiği üzere) kendi savunma sanayiini güçlendirmeye yönelten bir “stratejik paradigma değişimine” zorlamıştır (Haberton, 2026) -ki bu da, riskin bizzat Türkiye’nin kapasitesini artıran bir dinamiğe dönüştüğünün göstergesidir.

XI. Genel Değerlendirme: NATO’nun Türkiye İçin Faydaları

Yukarıda sıralanan riskler gözden kaçırılmamakla birlikte, dengeli bir muhasebe, NATO üyeliğinin Türkiye açısından ürettiği net faydanın -özellikle 2026 itibarıyla- risklerin bileşke değerini aştığını göstermektedir. Bu bağlamda:

- Kolektif caydırıcılık şemsiyesi, Türkiye’nin -Suriye, Irak, İran ve Karadeniz gibi dört ayrı kriz hattıyla eş zamanlı sınırı olan bir ülke için- tek başına karşılayamayacağı ölçekte bir güvenlik güvencesi sunmaktadır.
- Ankara Zirvesi’nin somut çıktıları -savunma sanayii tedarik anlaşmaları, karşı-drone yatırımları- Türk savunma sanayiinin Batı pazarlarına ve teknoloji transferine erişimini kolaylaştırma potansiyeli taşımaktadır (Temnycky, 2026).
- İttifak üyeliği, Türkiye’nin arabuluculuk kapasitesine -Rusya-Ukrayna ve İran denklemlerinde görüldüğü üzere- ek bir meşruiyet ve pazarlık gücü kazandırmaktadır. Zira Ankara, hem Batı ittifakının bir parçası hem de Batı-dışı aktörlerle diyalog kurabilen nadir bir konumda bulunmaktadır (Yeni Akit, 2026).
- Kritik mineraller ve enerji güvenliği bağlamında NATO çatısı altında derinleşen iş birliği imkânları, Türkiye’yi yalnızca bir tüketici değil, potansiyel bir üretim ve işleme merkezi konumuna taşıyabilecek bir fırsat penceresi sunmaktadır (Midas, 2025).

İşte tam da bu noktada, genel tabloyu şu şekilde özetlemek mümkündür: NATO üyeliği, Türkiye için hiçbir zaman risksiz bir ittifak ilişkisi olmamıştır. Ancak coğrafyanın dayattığı çok cepheli güvenlik ortamında, bu üyeliğin sağladığı caydırıcılık şemsiyesi, teknolojik iş birliği imkânı ve diplomatik manevra alanı, mevcut alternatiflerin hiçbirinin tek başına sunamayacağı bir toplam faydayı temsil etmektedir.

XII. NATO ile Yakınlaşmanın Türkiye İçin Getireceği Sonuçlar ve Trump Sonrası Senaryo

XII.I. Daha Derin Bir NATO Yakınlaşmasının Muhtemel Sonuçları

Türkiye’nin Ankara Zirvesi ile taçlanan konumunu daha da derinleştirmesi hâlinde, orta vadede üç temel sonucun ortaya çıkması beklenebilecektir. İlk olarak, savunma sanayii entegrasyonunun derinleşmesi -özellikle kritik mineraller ve nadir toprak elementleri işleme kapasitesinde Batı ile ortak üretim modelleri- Türkiye’yi tedarik zincirinin pasif bir halkasından, katma değer üreten bir merkeze dönüştürebilecektir (Midas, 2025). İkinci olarak, Ankara’nın arabuluculuk kapasitesinin kurumsallaşması -olası bir Rusya-Ukrayna liderler zirvesine ev sahipliği yapması ihtimali dahil- Türkiye’nin uluslararası sistemdeki “dengeleyici güç” imajını pekiştirebilecektir. Üçüncü olarak ise, bu yakınlaşmanın -paradoksal biçimde- Türkiye’nin stratejik özerklik alanını daraltma riski de taşıdığı altı çizilmelidir; zira NATO ile artan teknolojik ve endüstriyel bağımlılık, Ankara’nın bağımsız hareket kabiliyetini -özellikle Rusya ve Orta Doğu ile ilişkilerinde- kısıtlayabilecek yeni bir denge arayışını da beraberinde getirecektir.

XII.II. Trump Sonrası Senaryo: NATO’nun Geleceği

Trump yönetiminin NATO politikasının -yük paylaşımı baskısı, Avrupa’dan asker çekilmesi, Grönland krizi ve Hint-Pasifik’e stratejik kayış gibi unsurlarla- İttifakın yapısını kalıcı biçimde değiştirdiği açıktır. Bu bağlamda, Trump sonrası dönemde -ister 2029’daki başkanlık seçimiyle isterse önceki bir siyasi kırılmayla gelsin- üç olası senaryo öne çıkmaktadır.

- Süreklilik senaryosu: ABD’nin Avrupa’dan asker çekme ve yük paylaşımını Avrupa’ya devretme eğilimi, yönetim değişse dahi -zira bu eğilim yalnızca Trump’a özgü değil, ABD’nin Hint-Pasifik’e kaynak kaydırma yönündeki yapısal stratejik önceliğinin bir yansımasıdır (GLOBSEC, 2026)- büyük ölçüde sürdürülebilir. Bu senaryoda Avrupa’nın kendi savunma-endüstriyel kapasitesini derinleştirme zorunluluğu kalıcı hâle gelecek ve Türkiye’nin -ikinci büyük ordu ve gelişkin savunma sanayii ile- Avrupa güvenlik mimarisi içindeki ağırlığı daha da artacaktır.
- Onarım senaryosu: Trump sonrası bir yönetimin, transatlantik güveni yeniden inşa etmeye yönelik bir “ittifak onarımı” politikası izlemesi hâlinde, ABD’nin Avrupa’daki askeri varlığı kısmen istikrar kazanabilecektir. Ancak Grönland ve yük paylaşımı krizlerinin bıraktığı güven aşınması, kısa vadede tam olarak telafi edilemeyecektir.
- Parçalanma senaryosu: Eğer ittifak içi gerilimler -özellikle Grönland benzeri egemenlik krizleri ile yük paylaşımı anlaşmazlıkları- derinleşmeye devam ederse, Avrupa’nın “stratejik özerklik” arayışı hızlanabilecektir. Bu senaryoda NATO, resmî yapısını korumakla birlikte, fiilî karar alma ağırlığının Avrupa Birliği güvenlik ve savunma mimarisine kaymasıyla iç dönüşüme uğrayabilecektir.

Hangi senaryo gerçekleşirse gerçekleşsin, ortak payda şudur: ABD’nin geleneksel “Avrupa’nın koruyucusu” rolünden “Avrupa’nın ortağı ama artık tek garantörü değil” konumuna kayması, geri döndürülmesi güç bir yapısal eğilim hâline gelmiştir. Çin tehdidi ABD’yi bütün kurumlarıyla birlikte bu minvalde bir sürece mecbur bırakmaktadır. Bu eğilim, hiç şüphesiz, Türkiye gibi -kendi savunma sanayiini büyük ölçüde yerleştirmiş, coğrafi olarak vazgeçilmez ve arabuluculuk kapasitesi yüksek- müttefikleri, NATO’nun geleceğinde daha da merkezî bir konuma taşıyacaktır.

XIII. Sonuç ve Öngörüler

Bu raporda ortaya konan bütüncül çerçeve, NATO’nun bugün -burada “NATO 4.0” olarak kavramsallaştırılan- çok kutuplu rekabet ve iç gerilim evresinde bulunduğunu; bu evrenin Rusya-Ukrayna çıkmazı, Hamaney sonrası İran denklemi, ABD-Çin rekabeti ve kritik mineraller cephesindeki jeoekonomik mücadele ile Grönland ve yük paylaşımı krizleri gibi İttifak içi gerilimlerin eş zamanlı etkileşimiyle şekillendiğini ortaya koymuştur. Türkiye, tam da bu karmaşık tabloda; coğrafi konumu, ikinci büyük ordusu, yerleşmiş savunma sanayii, arabuluculuk kapasitesi ve Ankara Zirvesi’nin sembolik-siyasi kazanımlarıyla, İttifakın merkezine doğru sürüklenen değil, bilakis bilinçli biçimde yürüyen bir aktör konumuna yükselmiştir.

Nihai olarak, önümüzdeki döneme dair üç öngörü öne çıkarılabilecektir. Birincisi, enerji güvenliği -özellikle kritik mineraller ve Hürmüz/Kızıldeniz lojistik hatları- NATO gündeminde kalıcı bir ağırlık merkezi olmaya devam edecek, Türkiye’nin bu alandaki üretim ve işleme kapasitesi geliştirme potansiyeli stratejik bir fırsat penceresi olarak öne çıkacaktır. İkincisi, Yunanistan ile Ege-Doğu Akdeniz gerilimi, “ne tam sükûnet ne sıcak çatışma” biçiminde kontrollü bir kriz hattı olarak sürecek; bu durum ittifak içi uyumu zaman zaman zorlasa da, Türkiye’nin caydırıcılık-diplomasi dengesini koruyan yaklaşımı sayesinde yönetilebilir kalacaktır. Üçüncüsü ve belki de en önemlisi, ABD’nin Avrupa’dan yapısal olarak uzaklaşma eğilimi -Trump sonrası dönemde de büyük ölçüde süreceği varsayımıyla- Avrupa güvenlik mimarisini yeniden şekillendirecek ve Türkiye gibi kendi kapasitesini büyük ölçüde inşa etmiş müttefikleri, ittifakın geleceğinde daha da vazgeçilmez kılacaktır.

Velhasıl, Ankara Zirvesi, Türkiye’nin NATO tarihindeki konumunu yeniden tanımlayan bir dönüm noktası olarak kayıtlara geçmiştir; bu dönüm noktasının kalıcı bir stratejik kazanıma dönüşüp dönüşmeyeceği ise, önümüzdeki yıllarda Ankara’nın hem Batı ittifakı içindeki hem de bölgesel dengelerdeki tutarlılığına bağlı olacaktır.

Kaynakça

- Al Jazeera. (2026a, Temmuz 7). NATO summit begins in Türkiye's Ankara: Who is attending, what is at stake? <https://www.aljazeera.com/news/2026/7/7/nato-summit-begins-who-is-attending-and-what-is-at-stake>
- Al Jazeera. (2026b, Mart 1). Iran begins 40-day mourning after Khamenei killed in US-Israeli attack. <https://www.aljazeera.com/news/2026/3/1/iran-begins-40-day-mourning-after-khamenei-killed-in-us-israeli-attack>
- Al Jazeera. (2026c, Şubat 28). Iran's Supreme Leader Ali Khamenei killed in US-Israeli attacks, reports say / World reacts to killing of Iran's Khamenei by US, Israel forces. <https://www.aljazeera.com/news/2026/2/28/irans-supreme-leader-ali-khamenei-killed-in-us-israeli-attacks-reports>
- Altman, H. (2026, Ocak 19). U.S.-NATO rift over Greenland keeps getting worse. TWZ (Yahoo News üzerinden). <https://www.yahoo.com/news/articles/u-nato-rift-over-greenland-220325704.html>
- Andersen Institute. (2026, Nisan 29). China's export controls: Critical minerals and strategic pressure points. <https://anderseninstitute.org/chinas-export-control-architecture-and-its-use-of-critical-minerals-as-strategic-pressure-points/>
- Atlantic Council. (2026, Ocak 14). Trump's quest for Greenland could be NATO's darkest hour. <https://www.atlanticcouncil.org/dispatches/trumps-quest-for-greenland-could-be-natos-darkest-hour/>
- Birgün. (2026, Mayıs 20). Enerji krizi harekete geçirdi: NATO'dan Hürmüz Boğazı için müdahale seçeneği. <https://www.birgun.net/haber/enerji-krizi-harekete-gecirdi-nato-dan-hurmuz-bogazi-icin-mudahale-secenegi-713678>
- CNBC. (2026a, Temmuz 7). Trump renews Greenland threats at NATO summit, says U.S. could remove troops from Europe. <https://www.cnbc.com/2026/07/07/trump-nato-summit-greenland-us-troops-europe.html>
- CNBC. (2026b, Mart 1). Iran after Khamenei: What's next and what it means for the country? <https://www.cnbc.com/2026/03/01/iran-khamenei-dead-us-israel-strike-trump-netanyahu.html>
- Congressional Research Service. (2026). NATO: Issues for the July 2026 Ankara Summit. Congress.gov, Library of Congress. <https://www.congress.gov/crs-product/R49018>
- Cotten, E. (2026, Haziran). China controls trade chokepoints beyond rare earths: The 5 critical minerals China is using as trade weapons. Newsarticulated (Medium). <https://medium.com/newsarticulated/china-controls-trade-chokepoints-beyond-rare-earths-f7180432b5f4>
- Discovery Alert. (2026a). China's rare earth export restrictions: What you must know in 2026. <https://discoveryalert.com.au/china-rare-earth-export-restrictions-critical-minerals-geopolitics/>
- Discovery Alert. (2026b, Mayıs 19). China's rare earth export controls: What's at stake in 2026. <https://discoveryalert.com.au/china-rare-earth-export-controls-critical-minerals-trade-2026/>
- Euronews. (2026, Ocak 16). US-Denmark tensions over Greenland 'not the end' of NATO, Sprüds says [Europe Today]. <https://www.euronews.com/tag/nato?p=4>
- Forbes Türkiye. (2025, Ekim 27). Amerika'nın yeni yatırım stratejisi: Nadir toprak elementi şirketleri. <https://www.forbes.com.tr/ekonomi/amerika-nin-yeni-yatirim-stratejisi-nadir-toprak-elementi-sirketleri>
- GLOBSEC. (2026). US NATO force cuts: Implications for European security. <https://www.globsec.org/what-we-do/commentaries/hollowing-out-shield-us-strategic-defence-equipment-reductions-and>

- Güngör, D. (2026, Temmuz 10). Enerji güvenliği ve NATO. Sabah. <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/dilek-gungor/2026/07/10/enerji-guvenligi-ve-nato>
- HaberGlobal. (2026). Ankara zirvesi için geri sayım! Türkiye NATO’da merkeze oturuyor. <https://haberglobal.com/yazarlar/ankara-zirvesi-icin-geri-sayim-turkiye-natoda-merkeze-oturuyor-532731>
- Haberler.com. (2026, Mayıs 21). Türk-Yunan ilişkileri neden son dönemde ‘gerilim’ sürecine girdi? <https://www.haberler.com/dunya/turk-yunan-iliskileri-neden-son-donemde-gerilim-19866902-haberi/>
- Haberton. (2026). 2026 NATO Zirvesi. <https://haberton.com/2026-nato-zirvesi/>
- Halk TV. (2026, Mayıs 15). Ege’de gerilim tırmanıyor! Yunanistan Türkiye’yi AB’ye şikayet etti. <https://halktv.com.tr/dunya/egede-gerilim-tirmaniyor-yunanistan-turkiyeyi-abye-sikayet-etti-1029875h>
- House of Commons Library. (2026). President Trump and Greenland: Frequently asked questions. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10472/>
- Hürriyet. (2026, Temmuz 15). Trump’tan Putin çıkışı: Bence anlaşılmaya hazır. <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/trumpan-putin-cikisi-bence-anlasmaya-hazir-43240896>
- IEA. (2026). With new export controls on critical minerals, supply concentration risks become reality – Analysis. International Energy Agency. <https://www.iea.org/commentaries/with-new-export-controls-on-critical-minerals-supply-concentration-risks-become-reality>
- IndraStra. (2026, Mayıs 7). U.S. troop drawdown in Germany raises questions over NATO cohesion. <https://www.indrastra.com/2026/05/us-troop-drawdown-in-germany-raises.html>
- İktibas Dergisi. (2026, Haziran 29). Putin: Ukrayna’nın saldırıları, bir enformasyon kampanyasının parçası. <https://iktibasdergisi.com/2026/06/29/putin-ukraynanin-saldirilari-bir-enformasyon-kampanyasinin-parcasi/>
- Jerusalem Post. (2026, Mayıs 30). US weighing accelerated troop drawdown in Europe. <https://www.jpost.com/international/article-897800>
- Kapsamhaber. (2026). Hürmüz Boğazı krizi dünyayı nasıl etkiler? İşte ekonomik sonuçları. <https://www.kapsamhaber.com/hurmuz-bogazi-ekonomik-etkileri/96909>
- Medihaber. (2026). Analist ve Yazar Kırac: Ege’de gerilim var, ancak büyük resim daha farklı. <https://www.medihaber.com.tr/analist-ve-yazar-kirac-egede-gerilim-var-ancak-buyuk-resim-daha-farkli/>
- Middle East Institute. (2026). Turkey to host 2026 NATO Summit. <https://mei.edu/turkey-to-host-2026-nato-summit/>
- Midas. (2025, Ekim 7). ABD, Türkiye ile nadir toprak elementleri anlaşması yapabilir mi? <https://www.getmidas.com/midasin-kulaklari/abd-turkiye-ile-nadir-toprak-elementleri-anlasmasi-yapabilir-mi-p-182865>
- Milliyet. (2026). Son dakika haberler: Yunanistan’dan ‘2026 senaryosu’ itirafı! ‘Türkiye geri adım atmıyor’. <https://www.milliyet.com.tr/dunya/son-dakika-yunanistandan-2026-senaryosu-itirafi-olasilik-ne-kadar-yukseki-diye-duyurdular-turkiye-geri-adim-atmiyor-7612439>
- Modern War Institute. (2026). NATO’s Turkey paradox. <https://mwi.westpoint.edu/natos-turkey-paradox/>
- NATO. (2021, Temmuz 9). NATO’nun savaş yeteneğini geliştirme kavramı: Savaşın değişen karakterini önceden görmek. NATO Dergisi. <https://www.nato.int/docu/review/tr/articles/2021/07/09/natonun-savas-yetenegini-gelistirme-kavrami-savasin-degisken-karakterini-onceden-goermek/index.html>

- NATO. (2022, Haziran 2). Madrid Stratejik Kavramı ve NATO'nun geleceği. NATO Dergisi. <https://www.nato.int/docu/review/tr/articles/2022/06/02/madrid-stratejik-kavrami-ve-natonun-gelecegi/index.html>
- NATO. (2023, Kasım 22). NATO'nun Çin ve Hint-Pasifik ikilemi. NATO Dergisi. <https://www.nato.int/docu/review/tr/articles/2023/11/22/natonun-cin-ve-hint-pasifik-ikilemi/index.html>
- NATO. (2026a). Overview – 2026 NATO Summit in Ankara. <https://www.nato.int/en/news-and-events/events/2026/07/overview---2026-nato-summit-in-ankara>
- NATO. (2026b). NATO Summit 2026, 07-Jul-2026 [Event programme]. <https://www.nato.int/en/news-and-events/events/event-programmes/2026/07/nato-summit-2026>
- Nefes. (2026, Şubat 4). ABD'den kritik mineraller hamlesi: 55 ülke buluştu. <https://www.nefes.com.tr/abdden-kritik-mineraller-hamlesi-55-ulke-bulustu-101689>
- NPR. (2026a, Şubat 28). Iran's Supreme Leader Ayatollah Ali Khamenei killed by Israel at 86. <https://www.npr.org/2026/02/28/1123499337/iran-israel-ayatollah-ali-khamenei-killed>
- NPR. (2026b, Mayıs 2). Germany focuses on shared interests after U.S. announces troop drawdown. <https://www.npr.org/2026/05/02/nx-s1-5808891/europe-allies-germany-troop-withdrawal-us>
- Özdemir, B. Z. (2026, Haziran 27). Enerji piyasalarının Hürmüz sınavı: Diplomatik iyimserlik, yapısal darboğazlar ve Türkiye'nin direnci. Sabah. <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/perspektif/busra-zeynep-ozdemir/2026/06/27/enerji-piyasalarinin-hurmuz-sinavi-diplomatik-iyimserlik-yapisal-darboğazlar-ve-turkiyenin-direnci>
- Özgün Haberler. (2026). NATO'nun en güçlü orduları 2026 belli oldu! Türkiye'nin sıralamadaki yeri dikkat çekti. Yeni Şafak. <https://www.yenisafak.com/galeri/ozgun/natonun-en-guclu-ordulari-2026-belli-oldu-turkiyenin-siralamadaki-yeri-dikkat-cekti-4803518>
- Patronlar Dünyası. (2025, Temmuz 11). Pentagon, Çin'in kritik mineraller üzerindeki hakimiyetini kırmak için nadir toprak madencisi MP Materials'ın yüzde 15'lik hissesini aldı. <https://www.patronlardunyasi.com/pentagon-cinin-kritik-mineraller-uzerindeki-hakimiyetini-kirmak-icin-nadir-toprak-madencisi-mp-materialsin-yuzde-15lik-hissesi-aldi>
- Pravda Türkiye. (2026, Temmuz 16). Ukrayna pisti ile ilgili görüşmeler. <https://turkey.news-pravda.com/russia/2026/07/16/139407.html>
- Rare Earth Exchanges. (2026, Nisan 23). China's 2026 export controls redraw the global supply chain map. <https://rareearthexchanges.com/news/chinas-2026-export-controls-redraw-the-global-supply-chain-map/>
- Samanyoluhaber. (2026). Rusya-Ukrayna arasında 2026 içinde uzlaş beklenmesi: Umut ve spekülasyonlar. <https://www.samanyoluhaber.com/rusya-ukrayna-arasinda-2026-icinde-uzlasi-beklentisi-umut-ve-spekulasyonlar/1488165>
- TARSAM (Türk Dünyası Stratejik Araştırmalar Merkezi). (2026, Mayıs 22). Orta Asya kritik mineraller fırsatını nasıl değerlendirebilir? <https://www.tarihistan.org/orta-asya-kritik-mineraller-firsatini-nasil-degerlendirebilir/39803>
- Tavukcu, S. (2026). Ankara NATO Zirvesi ve Türkiye'nin güçlenen rolü. SDE. <https://www.sde.org.tr/sinan-tavukcu/genel/ankara-nato-zirvesi-ve-turkiye-nin-guclenen-rolu-kose-yazisi-65898>
- Temnycky, M. (2026, Temmuz 9). What happened at the 2026 NATO summit in Turkey? Forbes. <https://www.forbes.com/sites/marktemnycky/2026/07/09/what-happened-at-the-2026-nato-summit/>

- Time. (2026a, Temmuz 7). Trump says Greenland ‘should be controlled by the U.S.’ as he criticizes NATO alliance at summit. <https://time.com/article/2026/07/07/trump-greenland-should-be-controlled-by-united-states-alliance-nato-summit/>
- Time. (2026b, Nisan 6). After Khamenei: What Iran, and the world, face next. <https://time.com/7381954/iran-ayatollah-khamenei-trump-israel/>
- Time. (2026c, Mayıs 3). The U.S. military drawdown in Europe has only just begun. <https://time.com/article/2026/05/03/us-withdrawal-germany-nato-spain/>
- TUDPAM (Türk Dış Politikası Araştırma Merkezi). (2026). 2026 NATO Ankara Zirvesi ve Türkiye’nin stratejik konumu. <https://tudpam.org/2026-nato-ankara-zirvesi-ve-turkiyenin-stratejik-konumu/>
- Tükel, H. (2026, Nisan 19). Hürmüz krizi ve Türkiye. T24. <https://t24.com.tr/yazarlar/haluk-tukel/hurmuz-krizi-ve-turkiye,54851>
- US News & World Report. (2026, Mayıs 2). Germany says US troop drawdown should spur Europe, but top Republicans worried. <https://www.usnews.com/news/world/articles/2026-05-02/us-troop-drawback-underlines-european-defence-responsibility-german-minister-says>
- Washington Post. (2026, Temmuz 8). Trump surprises NATO allies with praise after bluster over Greenland. <https://www.washingtonpost.com/politics/2026/07/08/denmark-says-it-will-defend-greenland-trump-threatens-revive-nato-crisis/>
- Yale Climate Connections. (2026, Nisan 7). The fight over ‘critical minerals,’ explained. <https://yaleclimateconnections.org/2026/04/the-fight-over-critical-minerals-explained/>
- Yeni Akit. (2026). Ukrayna’dan Rusya’ya ateşkes ve zirve çağrısı! Barış masası için Türkiye’yi işaret etti. <https://www.yeniakit.com.tr/haber/ukraynadan-rusyaya-ateskes-ve-zirve-cagrisi-baris-masasi-icin-turkiyeyi-isaret-etti-2012833.html>
- Yeni Mesaj. (2026, Ocak 30). Ege Denizinde Türk-Yunan gerilimi yeniden su yüzüne çıktı. <https://www.yenimesaj.com.tr/ege-denizinde-turk-yunan-gerilimi-yeniden-su-yuzune-cikti-V148979.htm>